

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2024/25:1

Fredagen den 20 september

§ 1 Val av ordförande

Vid sammanträdet genomfördes val av ordförande.
Inga uppteckningar gjordes. Se protokoll 2024/25:1.

§ 2 Jordbruks- och fiskefrågor

Landsbygdsminister Peter Kullgren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 15 juli 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 8–10 september 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 23 september 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar landsbygdsminister Peter Kullgren med medarbetare välkomna. Jag heter Erik Ottoson och är ny ordförande i nämnden – för er som inte har träffat mig tidigare.

Vi ger oss direkt in på dagordningen, och vi börjar med återrapporten.

Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag svarar på frågor, om de finns.

Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag är intresserad av att fråga om återrapporten från mötet i rådet den 15 juli. Det här var bara en helg efter det att det, med rätta, hade varit upprörda känslor om det som Orbán under kappan av det ungerska ordförandeskapet företog sig med sina så kallade fredsresor, där han satte sin egen sak före och inte följde rådets beslut och därmed underminerade EU:s stöd till Ukraina.

Ukraina är en av Sveriges och regeringens viktigaste prioriteringar. Helgen efter att detta hade hänt, och bara några dagar efter att Sveriges statsminister hade sagt att det var allvarligt, deltog landsbygdsministern i ett möte som leddes av Ungern i Bryssel.

Om jag minns rätt så landsbygdsministern i medierna att en anledning till att han skulle delta på detta möte i juli var att det naturligtvis skulle fattas beslut, men man kan välja att skicka sin statssekreterare för att markera. Ministern valde att delta i juli, och en anledning var att man på plats kunde föra fram sin syn på inte minst Orbáns så kallade fredsresor och hur illa de var för EU och för stödet till Ukraina.

Vad jag kan se av återrapporten finns ingen notering om att landsbygdsministern över huvud taget lyfte upp frågan på mötet. Varför?

Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag tackar för frågan. Regeringen konstaterade samfällt att vi inte kommer att åka på de informella ministerrådsmötena på politisk nivå. Däremot kommer vi att representeras på tjänstemannanivå. Något som också har skett.

Samtidigt konstaterades att vi kommer att delta i de formella mötena. Det gjorde jag enligt den linjen. Jag konstaterade att Orbán har betett sig på ett sätt som vi tar kraftfullt avstånd från. Men att det skulle gå ut över det samarbete vi har och behöver ha med andra medlemsstater i de formella rådsmötena är inte rimligt. Det är inte rimligt att inte delta som vanligt på de mötena.

Om jag minns rätt så jag, på direkt fråga om jag kommer att adressera detta, att om tillfälle ges kommer vi såklart att göra det. Det fanns inget formellt på dagordningen som föranledde att jag hade möjlighet att ta upp någonting. Däremot diskuterade vi såklart med andra ministrar från andra nationer hur man såg på saken och hur man valde att markera. Flera har följt Sveriges linje att inte delta på politisk nivå på de informella möten som har ägt rum hittills.

Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill återigen fråga vad som gjorde att landsbygdsministern tyckte att det inte fanns tillfälle att framföra kritiken gentemot Orbán, att man inte följer rådets beslut och, enligt vår mening, diskvalificerar sig själv och Ungern från ordförandeskapet.

Man får väl vara hur lätt eller hård man vill i detta. Det här handlar inte om huruvida landsbygdsministern deltog eller inte, utan min fråga gällde att landsbygdsministern sagt att om tillfälle ges ska kritik framföras. På dagordningen fanns en punkt om ordförandeskapets arbetsprogram. Det är väl en alldeles utmärkte punkt att initiera och föra fram en sådan synpunkt. Sedan får väl landsbygdsministern stå för om det är andra länder som följer efter Sveriges linje eller tvärtom.

Jag ställer fortfarande frågan: Bara en helg efter att Sveriges statsminister hade sagt att detta var ytterst allvarligt, där landsbygdsministern själv hade sagt att om han fick tillfälle skulle han själv framföra detta, varför tog inte landsbygdsministern tillfället i akt? På rapporten låter det som att det bara var business as usual.

Anf. 6 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag ansåg att tillfälle inte gavs.

Vad avser ordförandeskapets program var det fråga om information. Jag tror att ingen begärde ordet under den punkten, utan det var en föredragning. Sedan gick vi vidare med punkterna på dagordningen.

Anf. 7 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ska inte förlänga detta. Det fanns andra punkter på dagordningen som också var informationspunkter där det initierades en diskussion och det blev ett långt samtal där nästan alla medlemsländer begärde ordet.

Jag konstaterar att på det här mötet som landsbygdsministern deltog i, med ungersk ordförande, valde landsbygdsministern att över huvud taget inte föra fram någon sorts synpunkt på hur Orbán hade hanterat det ungerska ordförandeskapet. Det fanns andra punkter där det var informationspunkter, och det diskuterades friskt och skrevs ned i återrapporten. Det får stå för landsbygdsministern vilka bedömningar han gjorde. Jag tycker att det är beklagligt.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag hörde en rad konstateranden från vice ordföranden men ingen fråga. Vill landsbygdsministern ändå ha ordet?

(Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD): Nej.)

Vi tackar för återrapporten.
Vi går vidare in på punkt 3 på dagordningen, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina.

Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna följt av en diskussion.

Marknaden har stabiliserats efter de geopolitiska kriserna som påverkar handel, priser och ekonomin i stort. Under det senaste året har priserna på insatsvaror sjunkit. Priserna är dock fortfarande högre jämfört med situationen innan pandemin.

Jordbrukets lönsamhet påverkas i dag negativt jämfört med tidigare, framför allt till följd av ett högre ränteläge. Priserna på jordbruksråvaror har det sista halvåret varit stabila och relativt höga, även om de har sjunkit sedan toppnoteringarna 2022.

Mjölkspriset är i en uppåtgående trend. Det svenska mjölkspriset ligger dock under genomsnittet för övriga EU-länder. Det svenska grispriset ligger för närvarande högst inom EU, och det gäller även priset för svenska ägg. Svenskt nötkött ligger bland de högsta i EU.

Den svenska vallskörden har varit god och haft bra kvalitet. Spannmålsskörden är i princip avslutad. Skördeförhållandena har varit goda, och skördens storlek bedöms ligga nära femårssnittet.

Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter frågan om marknadssituationen på rådets möte. Det är värdefullt att återkommande tydliggöra situationen på jordbruksmarknaden. Regeringen anser att det är viktigt att eventuella förslag från kommissionen eller medlemsstaterna för att möta utmaningarna på jordbruksmarknaderna belyses på ett transparent sätt.

Vidare anser regeringen att det är av stor vikt att Ukrainas handel med EU kan fortsätta fritt utan restriktioner eller hinder. Mot bakgrund av att regeringen driver en budgetrestriktiv linje är det viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi tänkte följa upp frågan om spannmålsexporten från Ukraina. Vi har haft en dialog om detta under året. Hur ser läget ut där i dag? Du beskrev det lite grann, men jag har inte sett det i det skriftliga. Det är en viktig form av solidaritet med Ukraina att se till att ekonomin fungerar eftersom det är en så viktig inkomstkälla för landet. Samtidigt har det funnits en del protektionism från vissa länder i EU, som har ställt till en del konflikter – i alla fall motsatta intressen.

Jag tänkte höra hur regeringen följer upp frågan, om läget är förbättrat.

Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag tackar för frågan.

För regeringen är det av stor vikt att Ukrainas handel med EU kan fortsätta fritt utan restriktioner eller hinder. Det framför vi när så behövs eller när diskussionen kommer upp.

Vi anser att en fortsättning av våra handelslättnader är en viktig del i EU:s samlade stöd till Ukraina och vidare till att hålla det ukrainska näringslivet och landets ekonomi så flytande det går. I det fall det kommer upp frågor som rör Ukrainas export av jordbruksvaror kommer Sverige att uttala ett starkt stöd för Ukrainas möjligheter att exportera jordbruksvaror och även behovet av att begränsa Rysslands och Belarus möjligheter att exportera till EU.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Genomgång av det andra året med genomförande av de strategiska GJP-planerna.

Anf. 13 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter upp frågan om utmaningarna med årets genomförande av de strategiska planerna och öppnar för en diskussion om behovet av åtgärder från kommissionens sida för att underlätta genomförandet. Det har under året pågått ett viktigt förenklingsarbete som rör de strategiska planerna. Regeringen har tagit till vara på möjligheterna och infört lättnader i grundvillkoret för att göra det enklare för företagare.

Ansökningarna till merparten av de areal- och djurbaserade ersättningarna har legat nära de mål som finns i den strategiska planen. Efterfrågan på miljöersättningarna till ekologisk produktion har dock minskat ytterligare jämfört med 2023. Vi räknar med att Jordbruksverket ska kunna följa sin utbetalningsplan och dessutom betala ut större förskott för ersättningar från landsbygdsfonden jämfört med förra året.

För projekt- och investeringsstöd har det varit svårare att förutse efterfrågan på stöd och prisutvecklingen. Detta innebär svårigheter för de stödsökande, men det gör det också svårt att nå de mål vi har satt upp.

Regeringen är i grunden positiv till den nya genomförandemodellen, som gör att vi själva har större möjlighet att utforma våra system för en enklare och mer effektiv administration och stödhantering. Genomförandet av de två första åren har dock visat att modellen behöver förenklas och effektiviseras.

Regeringen bedömer att det är nödvändigt att anpassa den strategiska planen till utmaningar och förutsättningar som inte var kända när planen togs fram, både för areal- och djurbaserade stöd och för projekt- och investeringsstöd. Det är viktigt att medlemsstaterna ges tillräcklig flexibilitet för att kunna göra den typen av anpassningar. Regeringen anser att det krävs ett mer balanserat tillvägagångssätt från kommissionens sida och att exempelvis enhetsbeloppen för projekt- och investeringsstöd tas bort.

Ett annat område som visat sig vara utmanande är den digitala markuppföljningen som har krävt investeringar i ny teknik. Det har varit svårt för både myndigheter och stödmottagare att veta vad som krävs.

Om ersättningarna ska följas upp genom digital markuppföljning i högre grad kan det begränsa möjligheterna att sätta villkor som är effektiva. Regeringen efterfrågar en ökad dialog med kommissionen om

hur den digitala markuppföljningen bör utvecklas för att inte försvåra genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, landsbygdsministern, för dragningen!

Det är mycket olyckligt att efterfrågan på ekologiskt jordbruk minskar. Men vi ser också att det är konjunkturfråga. Tyvärr minskar efterfrågan på ekologiskt vid sådana här tidpunkter.

Jag har först och främst två frågor. När man har gjort sådana här lättnader i CAP, hur följer man då upp effekterna på bland annat miljösidan? Och ligger målvärdena fast även framöver?

Anf. 15 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Tack för frågorna! Utgångspunkterna för de här förändringarna är att underlätta för jordbrukarna men inte försämra den samlade miljönyttan. En del av de lättnader som kommissionen har infört har varit inriktade på att underlätta administration för företagen men också för myndigheterna.

När det gäller lättnaderna i grundvillkoret behöver man få ett godkännande av kommissionen. För att få det ska man noga redovisa för kommissionen på vilket sätt nyttjandet av detta undantag förväntas påverka miljöeffekten av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaret, som jag inte tycker är helt tillfredsställande.

Miljöpartiet vill gärna se bibehållna klimat- och miljöambitioner. Syftet är lovvärt, men jag anser inte att det tillfredsställer vårt krav om kontinuerliga uppföljningar när man ändrar kraven.

Jag vill alltså anmäla en avvikande standpunkt om att vi vill se bibehållna klimat- och miljöambitioner i de så kallade målvärdena och att det är viktigt att effekterna på dessa områden följs upp kontinuerligt när det sker ändringar i CAP.

Anf. 17 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi socialdemokrater är också oroade över inriktningen här då flera av regelförenklingarna som gjorts har handlat om att möta konjunkturen, vilket är nödvändigt. Men i det läge vi är i vet vi också att vi har strukturella problem inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Inte allt handlar om konjunktur eller utmaningar som man står inför under en tid. Det handlar också om att vi har stora strukturella bekymmer med att jordbruket inte ställer om till mer hållbara metoder och att vi har en jordbrukspolitik som på många sätt motverkar heterogenitet bland olika modeller och storlekar på jordbruk. Det är också ett väldigt landbaserat och dyrt system. Det leder till en sårbarhet för bönderna i Europa.

Vår fråga är alltså hur regeringen avser att uppmuntra även den nödvändiga omställning som behövs inom jordbruket, så att vi inte kastar ut barnet med badvattnet och undviker att ställa om under den här tiden. Det vore egentligen inte att hjälpa Europas eller Sveriges bönder, utan det vore att hålla kvar jordbruket i en föråldrad modell som inte alls är framtids-

inriktad och som gör att man blir mer sårbar i fråga om ekonomiska utmaningar.

Har regeringen någon avsikt att driva frågor om att Green Deal även i fortsättningen ska vara ledande när det gäller de strategiska planerna, och i så fall på vilket sätt?

2024/25:1
20 september

Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr ordförande! Jag berättade tidigare för mina kollegor att jag under sommaren besökte norra Sápmi tillsammans med Nordisk grön vänster. Vi träffade bland annat lokala organisationer, lokala företag och så vidare. Vi kunde konstatera att det är ganska stor skillnad på hur pass levande jordbruket och landsbygden är i Norge jämfört med när man kliver över gränsen till Sverige. En av orsakerna är statsstödsreglerna, som kanske går att lägga på i Norge men som vi inte kan implementera på samma sätt i Sverige.

Jag går över lite, men jag tänker på det här strategiska arbetet. Finns det något annat som regeringen ser krävs för att kunna göra den omställningen och för att vi ska kunna ha levande lokala småbruksproduktioner här i Sverige?

Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Frågorna var liknande. Jag uppfattade ingen ytterligare fråga från Miljöpartiet i det här läget utan ett konstaterande om en avvikande ståndpunkt. Det var mer frågor om hur regeringen påverkar den gemensamma jordbrukspolitiken för att kunna få till nödvändig omställning.

Jag viker ut det lite. Till att börja med tror jag att det är jätteviktigt för alla perspektiv, inklusive miljö- och klimatperspektivet, att se till att upprätthålla livsmedelsproduktionen i Europa. Den är många gånger fortsatt mycket bättre, jämfört med annan produktion av livsmedel. I den kontexten är det också oerhört viktigt att vi upprätthåller svensk livsmedelsproduktion eftersom den också har kommit betydligt längre i jämförelse med i många andra europeiska länder. Man kan inte bortse från konkurrenskraftsperspektivet i de här frågorna.

Med det sagt: Sverige driver på i den gemensamma jordbrukspolitiken för att de som gör mer, de som är bättre, ska premieras. Jag tror att det är det mest effektiva sättet att driva omställningen. Om man gör mer, vilket Sverige gör – vi använder oerhört begränsat med växtskyddsmedel, pesticider, jämfört med många andra länder – hur kan man då premieras för att man tar ett stort ansvar? Det är ett förhållningssätt som vi försöker driva på för.

Anf. 20 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara anmäla avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet. Vi anser att det är bra med regelförenklingar. Det är egentligen essentiellt. Vi har haft småbrukare på besök här i riksdagen, och de har visat hur stor administrativ börda de har fått genom åren på grund av EU. Det är alltså nödvändigt, såklart.

Men vi menar, precis som MP, att det inte ska göras genom att rucka på klimat- och miljökraven. Det är viktigt att de står kvar.

Vi skulle också vilja lägga till en mening i slutet av den svenska ståndpunkten. Vi menar att det ska stå: Anpassningar i de strategiska planerna bör dock utformas så att incitament för miljö- och klimatsatsningar och stärkt beredskap inom jordbruket inte försvagas.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Är det en gemensam avvikande ståndpunkt med Miljöpartiet, eller är det en egen? Ni kanske kan förtydliga det?

Anf. 22 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag skulle gärna skriva under på det som Vänsterpartiet framförde och göra det till en gemensam avvikande ståndpunkt.

Anf. 23 JYTTE GUTELAND (S):

Det gäller även oss, i fråga om det sista som lästes upp.

Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (V):

Ja!

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men med en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, EU–Förenade kungariket: årliga samråd om fiskemöjligheter för 2025.

Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Avsikten med diskussionen om fiskemöjligheter för bestånd som delas mellan EU och Storbritannien är att rådet ska ges möjligheter att lämna synpunkter inför de kommande förhandlingarna om fiskemöjligheter nästa år. Kommissionen företräder EU i förhandlingarna. Utgångspunkten är handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien. Förhandlingsresultatet förs sedan in i EU:s kvotförordning för Nordostatlanten som beslutas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december.

Det är ett stort antal bestånd som delas mellan EU och Storbritannien. Relationen mellan parterna är komplicerad på fiskeområdet. Diskussioner kan väntas vad gäller både fångstnivåer och olika villkor för fiskets bedrivande, inte minst i Keltiska sjön där beståndssituationen är problematisk.

Sverige fiskar ett fåtal arter inom ramen för detta avtal. Men för svenska fiskare är det fortfarande viktigt att säkra tillträdet till brittiska vatten i Nordsjön. Det gäller i synnerhet sill men även makrill och tobis.

Regeringen anser att fångstnivåerna för de gemensamma bestånden ska grunda sig på målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken samt handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien och att likabehandling samt möjligheter till fortsatt flexibilitet mellan områden är viktiga frågor. Det är särskilt viktigt för att säkerställa att svenska fiskare även i fortsättningen kan ha tillgång till brittiska vatten för de fisken där

Anf. 27 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för dragningen, landsbygdsministern!

Miljöpartiet kan skriva under på mycket av det som finns med i den svenska ståndpunkten. Vi vill dock poängtera att det inte får leda till överfiske av något bestånd, som en effekt av att länder inte kommer överens. Här har EU en viktig roll att spela i alla dessa olika avtal. Överfiske får inte ske, egentligen oavsett hur man finner de här avtalen.

Anf. 28 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi i Vänsterpartiet ställer oss bakom Miljöpartiet.

Anf. 29 ANNA LASSES (C):

Jag är intresserad av att höra vad landsbygdsministern svarar. Jag håller naturligtvis med om det som både Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger.

Anf. 30 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det är nog nästan mer relevant på nästa dagordningspunkt, om de olika kuststaterna. Där ser vi tendenser till de här riskerna. Jag vet inte om vi ska ta det mer där. Här har vi andra avtal i botten.

Anf. 31 Ämnesrådet KARIN VICTORIN:

I konsultationerna mellan EU och Storbritannien är fördelningen mellan parterna fastställd genom handels- och samarbetsavtalet och gäller till och med 2026. Just fördelningen av kvoter är alltså ingenting som leder till överfiske i det här avtalet.

Sedan kan parterna ha lite olika syn på den årliga nivån. Men i just det här avtalet finns ingen brist i fråga om att vara överens om kvotfördelningen. Det regleras nämligen.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Då tar vi helt enkelt med oss den frågan till nästa punkt.

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, EU–Norge och kuststaterna: årliga samråd för 2025.

Anf. 33 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr ordförande! Avsikten med dagordningspunkten är att rådet ska lämna synpunkter till kommissionen inför kommande förhandlingar mellan EU och Norge samt mellan EU och andra kuststater i Nordostatlantens om fiskemöjligheter för gemensamma bestånd för 2025.

På samma sätt som i förhandlingarna med Storbritannien är det kommissionen som företräder EU i förhandlingarna. Förhandlingsresultatet antas sedan i samband med EU:s kvotförordning för Nordostatlantens på jordbruks- och fiskerådsmötet i december.

Förhandlingarna med Norge styrs av olika ramavtal mellan EU och Norge och rör fisket i Nordsjön och Skagerrak. Sedan britternas utträde ur EU delas bestånden i Nordsjön mellan EU, Storbritannien och Norge, och nivåerna på fiskemöjligheterna kommer att beslutas i trilaterala konsultationer mellan länderna. Mellan EU och Norge är det framför allt tillträde till varandras vatten och utbyte av fiskemöjligheter, liksom fiskemöjligheterna i Skagerrak, som är huvudfokus.

I konsultationerna med Norge är det arterna i Skagerrak – såsom räka, sill, torsk, kolja, vitling, rödspätta och skarpsill – som är av stort intresse för Sverige. De flesta bestånd i Skagerrak är dock desamma som i Nordsjön, och i praktiken styrs därför fångstnivåerna i Skagerrak av de beslut för Nordsjön som fattas mellan EU, Norge och Storbritannien. I praktiken är det endast vitling och räka i Skagerrak som beslutas mellan EU och Norge.

Relationen mellan EU och Norge har försämrats under senare år. Bland annat vill Norge, i vissa fall med stöd av Storbritannien, se en ny fördelning av flera arter, bland annat Nordsjötorsk, Nordsjösill och arterna i Skagerrak. Norge vill också generellt minska EU:s tillträde till norska vatten och har beslutat att förbjuda gränsöverskridande tråldrag i Skagerrak. EU:s hållning har varit att kvotfördelningen och tillträdena ska fortsätta grunda sig på traditionella fångstnivåer, och man har försökt mana till sans och stabilitet för våra gemensamma bestånd och fiskenäringar. Det har dock hittills inte gett effekt.

Förhandlingarna mellan kuststater avser fastställande av fiskemöjligheter för makrill, blåvitling, atlantorskandisk sill och kungsfisk. Sedan flera år tillbaka har kuststaterna inte lyckats enas om kuststatsavtal för dessa bestånd. Detta beror på att kuststaterna inte kan enas om hur bestånden ska fördelas. Frågan om fördelning kommer därför att fortsätta vara fokus för konsultationerna mellan EU och de övriga staterna med kust runt Nordostatlanten.

Regeringen anser generellt att EU i förhandlingarna ska sträva efter att uppnå målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken, inte minst målet om maximal hållbar avkastning. Utöver detta anser regeringen att det är viktigt att bevara den traditionella fördelningen av fiskemöjligheterna mellan parterna, liksom tillträde till varandras vatten. Det är en viktig förutsättning för att också bevara det svenska traditionella fisket.

Anf. 34 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar landsbygdsministern för dragningen. Jag vill göra ett likalydande medskick och en likalydande poäng här, nämligen att man måste komma överens om hållbara bestånd som inte får överfiskas, att överfiskning inte får bli en konsekvens av att man inte är överens och att EU har ett stort ansvar att se till att det inte händer.

Jag tycker att den ståndpunkt som vi har fått utskickad är väldigt bra. Det finns dock en mening som man skulle kunna skruva upp lite i ambitionsnivå, och det är meningen som börjar: ”Vad gäller fiskemöjligheter anser regeringen således att det är angeläget att nå målen om beståndstorlek.” Där menar jag att man skulle kunna säga att det är ”nödvändigt”, inte bara ”angeläget”, eftersom det här är en väldigt prioriterad fråga inte minst från svenskt håll. Det har också visat sig under den senaste EU-

valrörelsen att det finns ett väldigt stort tryck från väljare i den här frågan.
De poängerna vill jag alltså understryka.

2024/25:1
20 september

Anf. 35 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Än en gång tack till statsrådet!

Jag vill från Socialdemokraternas sida understryka att vi här ser en risk att det blir en så att säga överbudsförhandling. Även här har vi fört resonemang i vårt parti om att det är ytterst olyckligt att det riskerar att leda till det, och vi vill också gärna understryka att EU har två uppgifter här: dels att säkra förhandlingarna för EU:s del, dels att se till att det inte blir en överbudssituation.

Vi skulle också kunna tänka oss att skärpa skrivningen i enlighet med hur Miljöpartiet uttrycker det. Jag vill höra vad statsrådet säger om det.

Anf. 36 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jämfört med i miljö- och jordbruksutskottet i går har jag förtydligat talepunkten något, bland annat utifrån vad som sas från Socialdemokraterna. Men jag tänkte nästan låta Karin berätta lite om de här förhandlingarna och de problem vi ser i dem och de farhågor vi har. I övrigt delar vi ju oron, vilket jag anser förklaras i ståndpunkten och vilket kommer att framföras på rådsmötet.

Anf. 37 Ämnesrådet KARIN VICTORIN:

När det gäller kuststatskonsultationerna har det inte funnits någon överenskommelse om fördelning på flera år. Det finns en skyldighet enligt FN:s havsrättskonvention att de här länderna ska samarbeta om förvaltningen av de gemensamma bestånden.

I de här konsultationerna är alla eniga om att man ska hålla sig till maximal hållbar avkastning, vilket är det vetenskapliga rådet för de här bestånden. Men bristen på en överenskommelse om fördelning har lett till att parterna sedan unilateralt fastställer sina kvoter. Då har Norge och Färöarna, och i vissa fall också Ryssland, bara liksom fastställt den kvot de tycker att de är berättigade till. Det leder till att alla kvoterna tillsammans överskrider hållbara nivåer, trots att alla kuststater i konsultationen är överens om att vi ska hålla oss till dem.

EU håller sig till och försöker hela tiden hävda att vi ska hålla oss till våra historiska nivåer samt att utgångspunkten måste vara nivåerna i det sista avtal vi hade, vilket är 15 år gammalt. EU försöker också motverka det Norge vill göra, det vill säga öppna upp för en ny fördelning. Det finns en stor oro här: Om kuststatssituationen sprider sig till flera bestånd blir det en form av anarki på havet.

Jag tror att EU ägnar all kraft åt detta, men de andra länderna kanske också gynnas av att det är ett avtalslöst tillstånd eftersom de då kan sätta större kvoter för sig själva. EU undersöker olika möjligheter att införa en form av lagstiftning där man till exempel kan ha olika tullar på import för fiskeprodukter och så vidare för länder som inte samarbetar. Men det är lite svårt att ta de här frågorna till domstol. EU kan inte ensamt ta ansvar för att man håller sig till MSY, alltså den maximala hållbara nivån, för då skulle EU behöva avsäga sig sina egna kvoter och därmed belöna de andra kuststaterna för att de inte följer spelets regler – som ju är att samarbeta om en hållbar förvaltning av de gemensamma bestånden.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar ämnesrådet för den klargörande fördjupningen.

Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP):
Herr ordförande! Också jag tackar för det detaljerade svaret på frågan. Utifrån tonen från regeringens företrädare tolkar jag det lite grann som att man ändå håller med om ordvalet ”nödvändigt” gällande målen om beståndsstorlek över den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning. Jag tolkar det som att man ändå skriver under på det, och jag vill bara få bekräftat att det är rätt tolkat.

Anf. 40 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Ordförande! Som jag sa tycker jag att det innefattas av vår linje i den föreslagna ståndpunkten och av de förtydliganden som jag har gjort muntligt här.

Anf. 41 JYTTE GUTELAND (S):
Herr ordförande! Jag tänkte bara fråga vilken skärpning av ståndpunkten som har skett sedan i går. Jag var lite sjuk i går och var hemma och sov, så det är möjligt att det har skett någon skärpning som jag inte har koll på.

Anf. 42 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Jag ber om ursäkt – det är under nästa punkt som vi gjorde en ändring! Sorry! Det var Tomas som begärde att vi under nästa punkt, som handlar om ansjovis, skulle skriva på samma sätt som vi har gjort under den här punkten. Jag blandade ihop det – sorry, my bad!

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:
Jag förstår! Då vet vi ungefär var vi står.

Anf. 44 JYTTE GUTELAND (S):
Då skulle vi från Socialdemokraterna nog ändå vilja gå på det förtydligande som föreslås av MP. Vi tycker att det ungefär sammanfattar den diskussion som vi verkar vara överens om.

Anf. 45 LORENA DELGADO VARAS (V):
Vi från Vänsterpartiet ställer oss också bakom MP:s förtydligande.

Anf. 46 ANNA LASSES (C):
Jag nöjer mig nog med att göra ett väldigt starkt medskick till regeringen och vädja om att man verkligen, verkligen driver på den linje som både ministern och ämnesrådet – förlåt, jag glömde ditt namn – har redogjort för.

Anf. 47 REBECKA LE MOINE (MP):
Jag samskriver gärna med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i frågan om att detta är ”nödvändigt” snarare än ”angeläget”.
Jag vill också önska lycka till i de här svåra förhandlingarna. Jag hoppas att regeringen använder alla verktyg som finns i verktygslådan,

oavsett om det är handel, handelsavtal eller liknande, för att ställa krav så att vi kan få ett hållbart fiske.

2024/25:1
20 september

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Vill statsrådet säga något mer? Nej.

Vi har uppfattat en avvikande ståndpunkt. Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från S, V och MP.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2024/257 om fastställande för 2024, 2025 och 2026 av fiskemöjligheterna avseende vissa fiskbestånd, i unionens vatten, och för unionsfiskefartyg, i vissa andra vatten (tredje ändringen).

Anf. 49 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Den här dagordningspunkten avser ändringar av årets förordning om fiskemöjligheter för Västerhavet. Förordningen brukar ändras ett antal gånger per år, bland annat för kvoter som ansjovis, som inte följer det vanliga kalenderåret. Det är Spanien som har begärt att frågan ska tas upp på rådmötet, vilket ordförandeskapet har hörsammat.

Spanien vänder sig bland annat emot det fångsttak som föreslås i ett av förvaltningsområdena för ansjovis i södra Atlanten. Sverige har inte fiskemöjligheter för de berörda bestånden och är därmed inte direkt berört av ändringen. Regeringen har heller inga invändningar mot kommissionens förslag men kan även stödja en kompromiss som är förenlig med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer, det vill säga att maximal hållbar avkastning, vetenskaplig rådgivning och försiktighetsansatsen utgör grunden för beslutet.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Det var alltså här det fanns en omformulerad ståndpunkt.

Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ja.

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Också jag är väldigt tacksam över att man tog in samma skrivning även i denna ståndpunkt. Det tycker vi är bra, och vi tackar för det.

Jag gör samma medskick igen, det vill säga att man ska göra allt man kan för att se till att överfiske inte sker. Även om man inte alltid är överens måste det vara en bottenplatta.

Anf. 53 JYTTE GUTELAND (S):

Jag vill bara tacka statsrådet för att han tog in våra synpunkter från miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning.

Vi går vidare till Övriga frågor.

Anf. 55 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Låt mig nämna två övriga frågor där Sverige är involverat. Det ena är en information från Sverige till rådet om den afrikanska svinpestens och att vi nu har begärt oss friförklarade från denna smitta. Vi informerade när utbrottet skedde och beskrev hur vi tänkte arbeta, och nu tänkte vi beskriva hur vi har arbetat. I ett internationellt snitt har vi lyckats väldigt bra och framför allt på ganska kort tid. Detta erfarenhetsutbyte välkomnas av många andra medlemsstater.

Den andra övriga frågan gäller skogsövervakningsförslaget. Tillsammans med gruppen For Forest och ett antal andra medlemsstater ger vi vår syn på förslaget om skogsövervakning.

Anf. 56 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! När det gäller den andra av dessa övriga frågor vill jag ta tillfället i akt att göra det känt och tydligt att Miljöpartiet är kritiskt till att Sverige tar ett initiativ som invänder mot skogsövervakning på ett sätt som Miljöpartiet inte ser som en konstruktiv väg fram för EU:s skogsstrategi. Kan landsbygdsministern informera mig om huruvida detta kommer upp som en övrig punkt på rådet?

Anf. 57 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill bara säga att Socialdemokraterna tycker att hanteringen av den afrikanska svinpestens sköttes bra och att också samarbetet var bra. Det känns roligt och bra för Sverige att det gick så snabbt.

Anf. 58 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ja, detta är en övrig fråga på rådsmötet som vi står bakom som initiativtagare. Det handlar om ett gemensamt inspel till de pågående förhandlingarna om skogsövervakningsförslaget. Arbetet i rådet med lagförslaget har pågått sedan februari i år. Under de senaste månadernas diskussion i rådet tillsammans med kommissionen har det blivit tydligt att det är många oklarheter som återstår att reda ut. Sverige ser flera utmaningar med förslaget så som det är utformat, inte minst kopplat till kostnadseffektivitet och säkerhet. Denna syn är vi inte ensamma om, utan den delas av flera medlemsstater, inte minst For Forest-gruppen, som numera består av Sverige, Finland, Österrike, Slovenien och Frankrike. Utöver dessa står en rad andra medlemsstater bakom detta.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då tackar vi landsbygdsministern med medarbetare för att ni kom hit i dag.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Jessica Rosencrantz välkommen till EU-nämnden. Det är första gången hon är här, men jag föreställer mig att hon inte behöver någon närmare instruktion om hur det här går till.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 61 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Det är roligt att vara här, om än på andra sidan bordet. Vi får se; man ska inte vara för kaxig första gången. Låt mig också gratulera ordföranden till vad jag tycker är det roligaste och viktigaste uppdraget i riksdagen. Jag är dock lite partisk.

Allmänna rådet höll sitt senaste möte i Bryssel den 25 juni 2024. EU-minister Jessika Roswall företrädde Sverige. Sedan var det ett informellt EU-ministermöte i Budapest den 2–3 september där EU-chefen Eva Sjögren företrädde Sverige.

Nämnden har fått skriftlig återrapport, och jag har inget att tillägga utöver det.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Det ungerska ordförandeskapets prioriteringar.

Anf. 63 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Det ungerska ordförandeskapet ska presentera sina sju prioriteringar: en ny europeisk konkurrenskraft, en stärkt europeisk försvarspolitik, en konsekvent och meritbaserad utvidgningspolitik, förhindra illegal migration, forma framtidens sammanhållningspolitik, en lantbrukarorienterad jordbrukspolitik och adressera demografiska utmaningar.

Regeringens prioriteringar i arbetet är som ni säkert vet kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten. Med denna utgångspunkten ska jag kommentera några av de ungerska prioriteringarna.

Regeringen anser att det är anmärkningsvärt att Ukraina inte prioriteras högre i ordförandeskapets program. Det är avgörande att EU fortsätter att stödja Ukraina politiskt, militärt, ekonomiskt, humanitärt och rättsligt så länge det krävs. Samtidigt som stödet från EU som helhet är fortsatt starkt och kompakt är det återigen anmärkningsvärt att ordförandeskapet den senaste veckan inte har lämnat tydliga besked om hur man ska gå vidare med genomförandet av G7-överenskommelsen avseende de ryska immobiliserade centralbankstillgångarna.

Regeringen välkomnar dock att ordförandeskapet fortsätter arbetet med att stärka EU:s långsiktiga konkurrenskraft. Det är som nämnden vet en av regeringens käpphästar och numera också ett stort fokus för den inkommande kommissionen. Regeringen vill förbättra näringslivets villkor genom bättre och enklare lagstiftning, en stärkt inre marknad och en ambitiös frihandelsagenda. Detta är viktiga element i att göra EU till en mer konkurrenskraftig och attraktiv marknad där företag både vill och kan växa och investera. Men det är också helt nödvändigt med en agenda för tillväxt för att EU ska kunna genomföra den gröna omställningen och för att vi ska kunna nå våra gemensamma klimatmål. För regeringen, precis som för nästa EU-kommission, är detta en prioriterad fråga.

Regeringen stöder också att ordförandeskapet prioriterar att motverka illegal migration.

Slutligen: Det ungerska ordförandeskapet fick inte en bra start, vilket var helt självförfallat. Regeringens svar, som också koordinerades med flera likasinnade, var väldigt tydligt. Regeringen förutsätter att det roterande ordförandeskapet, precis som ett ordförandeskap ska göra, kommer att agera i rådets intresse och företräda rådets linje.

Anf. 64 ANNA LASSES (C):

Stort grattis och välkommen, EU-ministern! Det är jätteroligt att se ministern i denna roll.

Jag vill verkligen understryka det ministern och regeringen säger om att det är anmärkningsvärt att ordförandeskapet inte lyfter fram Ukraina. Det är oerhört tragiskt. Det känns därför bra att regeringen fortsätter att trycka på detta.

Jag tycker dock att det är lite tråkigt att man inte heller lyfter fram klimatet. Även om det indirekt ingår i vissa punkter hade det varit på plats att lyfta fram det.

Apropå Ungern och det som har varit undrar jag hur diskussionen går mellan ministrarna i rådet om rättsstatsdialogen nu när Ungern innehar ordförandeskapet.

Anf. 65 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag får börja med att gratulera EU-ministern till utnämmandet. Varmt lycka till! Det är roligt att se EU-ministern tillbaka i EU-nämnden i denna roll.

Det är bra att EU-ministern under denna punkt tänker lyfta upp det faktum att det är anmärkningsvärt att det ungerska ordförandeskapet inte prioriterar stödet till Ukraina högre.

Jag har dock en fråga. Om jag uppfattade EU-ministern rätt kommer hon att under denna punkt också föra fram regeringens prioritering i EU-arbetet är kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten. Det är ju en klatschig fyraordsslogan som funkar bra för att tydliggöra vad regeringen prioriterar när man pratar med en bredare allmänhet. Men hur ser ministern på att lyfta detta i ett sammanhang med andra EU-ministrar när vi vet att EU-samarbetet är så mycket större än vad som ryms i denna fyraordsslogan? Inte minst kommer vi väl in på det under nästa punkt om ämnen som EU behöver hantera som inte går in under dessa fyra ord. Tänker EU-ministern verkligen säga detta på allmänna rådets möte?

Det är bra att regeringen tycker att det roterande ordförandeskapet ska agera i rådets intresse och företräda rådets linje. Det är rätt självklart. Men vad betyder det?

2024/25:1
20 september

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag glömde att gratulera statsrådet Rosencrantz. Jag har gjort det i andra sammanhang, men låt mig för protokollets skull gratulera även här och nu. Jag gillar ju som bekant formalia.

Anf. 67 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag tackar för allt välkomnande och alla gratulationer. Jag ser fram emot fortsatt gott samarbete.

Jag håller med Anna Lasses om att Ukraina borde prioriteras högre. Klimatet nämns ganska översiktligt i prioriteringarna, så vi går inte heller in på djupet i det i denna ståndpunkt. Men det är givetvis en fortsatt viktig fråga för regeringen som vi kommer att bevaka.

Rättsstatsdialogen återkommer vi till i punkt 5, men det viktiga här är att denna process fortsätter och att den horisontella diskussionen kommer att hållas liksom de landsspecifika diskussionerna. Det är alltså tydligt att arbetet fortsätter. Jag återkommer även under punkt 5 med en något närmare beskrivning av ett initiativ som också Sverige och Finland har tagit, där vi trycker på att rättsstatsprincipen måste stärkas ytterligare i EU. Jag återkommer som sagt lite fördjupat under den punkten. Men det är oerhört viktigt att hålla liv i dessa frågor vad gäller både gamla medlemsstater och de som vill komma in i EU.

Så till Matilda Ernkrans frågor. Kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten är den fond regeringen verkar framför. Detta är våra generella prioriteringar. Det betyder dock inte att jag kommer att ange dessa ordagrant, utan vi kommer inte minst att betona att stödet till Ukraina måste lyftas högre upp på dagordningen. Det är vårt primära fokus samt att vi välkomnar den ökade ambitionen för konkurrenskraften. Jag kommer att prioritera mina inspel på detta vis.

Vi förväntar oss givetvis att ordförandeskapet håller ihop EU och står upp för stödet till Ukraina eftersom det är ordförandeskapets roll. Orbán företrädde varken medlemsländernas intressen eller EU som helhet under sin resa, och Sverige har precis som många andra länder markerat kraftfullt mot detta genom att inte delta på de informella ministermötena – en protest som har noterats av det ungerska ordförandeskapet. Det var vad jag menade.

Anf. 68 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är det talade ordet som gäller här, och nu hör vi EU ministern säga att det som står i den skriftliga ståndpunkten om att man tänkte säga just ”kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten” mer ska ses som en fond och en kommunikationskappa för regeringen och kanske inte det EU-ministern kommer att föra fram på mötet. Det var bra att få det förtydligandet.

Jag måste ändå ställa frågan hur EU-ministern kommer att agera på mötet. Kommer EU-ministern att faktiskt föra fram det som sades nu om det ungerska ordförandeskapet på sittande möte?

Anf. 69 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Låt mig först bli lite formell. Det vi diskuterar är ju egentligen inte bokstavsmandat. Det vi beskriver i vår ståndpunkt är vilka regeringens prioriteringar är. Sedan kommer vi särskilt att fokusera på inte minst Ukraina och konkurrenskraften eftersom vi dels verkligen inte delar ordförandeskapets agenda, dels ser att det är positivt att konkurrenskraften lyfts fram.

När det gäller själva ordförandeskapet kommer jag att vara väldigt tydlig med det allvarliga läge vi befinner oss i och vikten av att EU står enat. I det ligger att ordförandeskapet förväntas agera för hela rådets och EU:s samlade intressen. Det pågår en samordning i de nordiska och baltiska länderna, där det finns en ganska stark enighet i de här frågorna, för att se hur vi på bästa sätt kan framföra kritiken. Jag vill understryka att den blivit välkänd under de månader som passerat. Vi har markerat väldigt tydligt genom att inte delta i de informella mötena på politisk nivå.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv en fråga till statsrådet gällande prioriteringar. Delar statsrådet bilden av att om man har totalt övergripande prioriteringar för Europeiska unionens verksamhet har man egentligen inte prioriterat någonting – och att det är därför man kallar det just ”prioriteringar”? Man ska inte vara otydlig på den punkten. Att man prioriterar någonting innebär väl ändå inte att man glömmer bort allt annat?

Anf. 71 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Precis så är det. Man kan ha väldigt många synpunkter i de olika sakfrågorna på den ungerska agendan i det här sammanhanget. Det kommer vi att återkomma till. Men det är klart att Sverige måste prioritera var vi ska gå in starkt.

Det man verkligen kan se som problematiskt med det ungerska ordförandeskapets program är stödet till Ukraina. Det blir ett uppenbart fokus från vår sida eftersom det är en existentiell fråga att upprätthålla det stödet.

Anf. 72 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Anledningen till att jag ville fråga hur EU-ministern tänker agera på mötet med andra EU-ministrar i det allmänna rådet är att det är nytt att regeringen när andra länder presenterar sina ordförandeskapsprioriteringar har lagt in sina prioriteringar i den svenska ståndpunkten. Därav kommer mina frågor. Nu har EU-ministern berättat hur regeringen ser på detta.

Jag kommer nog att återkomma till frågan om ordförandeskapet men vill bara säga att det ändå är ett fall framåt att EU-ministern tänker använda den här punkten på dagordningen till att tycka någonting om det ungerska ordförandeskapet. Vi hade nämligen landsbygdsministern här nyss, och landsbygdsministern hade inte tagit den chansen vid en liknande punkt när de ministrarna träffas. Det verkar alltså vara lite olika hur ministrarna i Sveriges regering agerar. Men här har vi fått besked om hur EU-ministern tänker agera.

Anf. 73 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vänsterpartiet tycker att det är bra att regeringen lyfter fram frågan om Ukraina och att den behöver prioriteras högre. Jag tror att alla är överens om det.

En sak som vi ser på med oro är att Ungern vill fortsätta arbetet med att motverka illegal migration. Ungern är ju ett land som inte ens accepterar legal migration. De har också fått kritik för sin hantering av illegala migranter. Där tycker jag att regeringen kanske behöver specificera hur man ser på det arbetet.

Helst skulle Vänsterpartiet vilja se att man jobbar vidare med att migranter ska få möjligheter att komma till Europa på ett legalt och säkert sätt – inte som i dag, då de riskerar livet för att komma hit. Det är en av de punkter vi funderar över.

Jag hade även gärna sett att regeringens ståndpunkt markerade mer kring klimatet och miljön, som inte nämns som prioriteringar.

Anf. 74 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack för stödet när det gäller Ukraina! Jag är glad över att vi har en sådan stor enighet om den frågan.

När det gäller migrationsfrågan välkomnar vi från regeringens sida att EU ska arbeta aktivt med den. Frågan är bara på vilket sätt. För oss handlar den i hög grad om ett effektivt återvändande och att exempelvis slå håll på smuglingsnätverken. Det handlar också om att arbeta mer med tredjeländer. Det är alltså några av våra prioriteringar, men vi välkomnar även på rubriknivå att man arbetar med frågan om irreguljär migration.

Jag ska inte fördjupa mig i vem som säger vad på olika rådsmöten, men allmänna rådet är rent generellt ett bra tillfälle och rätt plats att markera den här typen av saker.

Anf. 75 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag reagerar lite på hur man har tänkt arbeta med migration. Man nämner bland annat att arbeta med tredjeländer. Politiken är ju å ena sidan retoriken och å andra sidan resurserna man ger för att retoriken ska bli verklighet.

I Sverige har vi en situation där många biståndsorganisationer faktiskt har börjat säga upp folk, helt enkelt för att de inte har budget för dem. Resurserna har dragits ned så mycket att hela avdelningar läggs ned. Det går alltså inte riktigt hand i hand med det ministern uttalar nu. Ska man arbeta med tredjeländer måste man ha en annan typ av arbete med biståndspolitik.

Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill också gratulera och instämma i kören som välkomnar ministern hit.

Många saker har nämnts här som Miljöpartiet också vill understryka. Det gäller väl främst att klimatet inte har någon särskilt framträdande roll och att situationen med Ukraina inte heller finns med. Vi vill tacka för att den i alla fall kommer att tas upp. Det är viktigt att fortsätta arbeta konstruktivt och aktivt i den frågan.

Jag vill också instämma i det Vänsterpartiets ledamot för fram angående migration och att förhindra illegal migration. Man undrar ju lite, under

det aktuella ordförandeskapet, om det arbetet egentligen syftar till att förhindra migration – punkt slut. Man känner oro när regeringen drar ned på biståndet och för en retorik om att hjälpa på plats men även drar ned på dessa satsningar och villkorar hjälp med till exempel handel och tillväxt. Det är väldigt oroväckande.

Jag tror egentligen inte att vi kommer att komma överens i den här frågan, men jag vill ändå understryka det Lorena Delgado Varas har framfört. Vi från Miljöpartiet håller med.

Anf. 77 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag nämnde att återvändande, smuggling och tredjeländer är tre prioriterade frågor för regeringen men också de tre prioriterade frågorna från Ungerns sida. Apropå vad man förväntar sig att Ungern kommer att driva är det åtminstone på rubriknivå de sakerna. Sedan får vi väl all anledning att fördjupa oss även i de rådskonstellationer där det kommer att diskuteras närmare. Det är nog också svaret på bistandsfrågan, som vi kanske inte kan ha den mest uttömmande diskussionen om i dag. Den frågan ligger ju på statsrådet Dousas bord, men där ingår såklart att begränsa grundorsakerna till migrationen och fattigdomen. Den diskussionen är viktig, men jag tänker inte fördjupa mig i den här.

Det finns som sagt många frågor som vi tycker är angelägna, men jag har valt att fokusera på dem jag tror att vi ska prioritera i det här sammanhanget för att verkligen få genomslag för svenska ståndpunkter och intressen.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 17–18 oktober 2024.

Anf. 79 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Den 17–18 oktober träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Vid allmänna rådets möte kommer utkastet till annoterad dagordning inför rådet att behandlas. Nämnden har tagit del av det. På dagordningen står Rysslands aggression mot Ukraina, Mellanöstern, konkurrenskraft och övriga frågor. Bland de övriga frågorna finns klimatmötet COP 29 och mötet COP 16 om biologisk mångfald samt yttre förbindelser, bland annat med Georgien och Moldavien.

Statsministern kommer som brukligt att samråda med EU-nämnden om svenska ståndpunkter inför Europeiska rådet.

Vad gäller diskussionens substans kommer också jag att återkomma till den i samband med nästa samråd med EU-nämnden den 11 oktober. Vad gäller dagordningen kan regeringen stödja den.

Det är viktigt att Europeiska rådet fortsätter att hålla Ukraina högt på dagordningen och att EU fortsätter att stödja Ukraina politiskt, militärt, humanitärt och ekonomiskt så länge som det behövs.

Vi välkomnar även att diskussionen om EU:s konkurrenskraft hålls aktiv på Europeiska rådets dagordning.

Anf. 80 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Det här blir ju ett viktigt möte som kommer väldigt tätt inpå COP 16 som ska handla om biologisk mångfald. Jag hade tyckt att det vore rimligt att det stod som en egen punkt och inte var en övrig fråga, med tanke på att det är ett väldigt viktigt möte.

Jag vill redan nu skicka med att i COP 15, som Sverige var med och förhandlade fram via miljöministern, har också Sverige skrivit under på att man ska fasa ut miljöskadliga subventioner. Bara i EU spenderas 350–520 miljarder per år på miljöskadliga subventioner. Det är alltså en angelägen fråga, och jag hoppas att den verkligen får ta plats på Europeiska rådets möte. Det är mitt starka medskick.

Anf. 81 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det här är ju EU-ministrarnas förberedelse inför Europeiska rådet där EU:s stats- och regeringschefer ska mötas, och man kan redan nu konstatera att långt fler frågor än kriget i Ukraina, klimatet och konkurrenskraften kommer att diskuteras. Vad jag kan se ska kriminaliteten inte tas upp, men det kommer att diskuteras hur man ser på Georgien och Moldavien, Mellanöstern, biologisk mångfald och så vidare. Det är långt utanför det som utgör fond för regeringens EU-arbete.

Detta är i ett tidigt skede, så vi får väl lov att återkomma, men jag vill vara tydlig med att Socialdemokraterna kommer att vara noga med att följa upp hur regeringen agerar i de frågor regeringen har prioriterat ned. Det gäller inte minst Mellanöstern, där vi så sent som den 19 juli hade en lång diskussion med utrikesministrarnas kabinetssekreterare här i EU-nämnden om Mellanöstern, och där den svenska ståndpunkten var betydligt mer utförlig än den vi ser här. Det stod att Israel måste leva upp till humanitär rätt, att man så småningom vill se en tvåstatslösning, att man vill ha ett omedelbart eldupphör och så vidare. Vi socialdemokrater tyckte också bland annat att det är dags att driva på för att säga upp EU:s associeringsavtal med Israel.

Vi kommer alltså att vara väldigt noga med uppföljningen av regeringens politik på det här området, med tanke på att regeringen har bytt EU-minister, utrikesminister och biståndsminister.

Vi får se vad statsrådet säger, men jag vill tydliggöra här. Det gäller också Georgien och Moldavien. Detta är jätteviktiga frågor, även frågan om biologisk mångfald, och vi får hoppas att regeringen fortsätter att engagera sig i dem.

Det som är min sakfråga här och som verkligen ställs på sin spets är hur regeringen tänker följa upp de ord som EU-ministern sa under den tidigare dagordningspunkten, att man anser att det ungerska ordförandeskapet måste följa rådets beslut. Det är uppenbart att Orbán under det ungerska ordförandeskapet inte gör detta. De så kallade fredsresorna är inte att följa rådets beslut.

Orbán har helt i egen sak drivit en linje som underminerar EU:s stöd till Ukraina, och det finns andra delar som Orbán under det ungerska ordförandeskapets kapp använder sig av, såsom att ge visum till ryska

och belarusiska medborgare. Detta är också ett sätt att underminera EU:s gemensamma arbete.

Det är alldeles uppenbart att Orbán under det ungerska ordförandeskapet drar EU vid näsan gång på gång. Då blir frågan: Ska detta få några konsekvenser? Vi socialdemokrater har varit tydliga med att den svenska regeringen borde bidra till att se över alla möjligheter att avskilja Ungern från ordförandeskapet. Orbáns Ungern har diskvalificerat sig. Det måste få konsekvenser om man använder ordförandeskapet så pass felaktigt som Orbáns Ungern har gjort. Det är frågan här.

Detta är det tillfälle då Sverige måste vara tydligt och lyfta upp frågan på dagordningen, men det nämns inte ett ord om detta i den svenska ståndpunkten. EU-ministern nämnde det heller inte i det talade ordet här. Detta är i sak något som jag vill ha svar på.

Anf. 82 LORENA DELGADO VARAS (V):

Det är, som Socialdemokraterna sa, ett ganska tidigt skede. I regeringens förslag till ståndpunkt är en återkommande fråga situationen i Palestina. Där tror jag att vi behöver prata mer om permanent eldupphör, inte om humanitärt eldupphör. Det är något helt annat att pausa bomberna under en kortare stund för att få in matransoner och läkemedel. Att öppna för att Israel ska fortsätta att bomba är inte vägen framåt för att få stabilitet i Mellanöstern.

Vi har sett hur man har använt andra sätt att attackera. Man menar att man attackerar terrorister, men det har också drabbat civila utanför Palestina, i Libanon. Det är en oroväckande utveckling. Här tänker jag att vi måste markera mycket mer gentemot Israel. Internationella domstolen har sagt sitt, och jag skulle vilja veta hur den svenska regeringen kommer att agera utifrån dessa uttalanden.

Anf. 83 ANNA LASSES (C):

Det är som sagt ett tidigt skede, men jag har en fråga och ett medskick som rör den politik som handlar om Israel och Gaza.

Jag undrar helt enkelt om regeringen står fast vid den politik som man har drivit och som den tidigare utrikesministern Billström drev, nämligen att man betonar att alla parter, inte minst Israel och Hamas, ska följa de riktlinjer och slutsatser som de internationella domstolarna uttalar och i övrigt att alla parter ska följa folkrätten. Det är en fråga.

Sedan har jag samma medskick som jag brukar ha, nämligen att det vore önskvärt att Sverige tar på sig en betydligt starkare ledarkostym och har en mer aktiv roll när det gäller EU:s agerande i Mellanöstern. Detta vore väldigt önskvärt, och det hoppas jag att såväl EU-ministern som den nya utrikesministern och naturligtvis också statsministern gör.

Anf. 84 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Tack, ledamöterna, för frågorna!

Ni vet detta, men jag upprepar det ändå. Inte minst har jag haft anledning att fundera över det inför det här mötet. Vad är det vi gör i dag? Jo, det är att godkänna dagordningen för Europeiska rådet. Sedan kommer jag att återkomma närmare om ståndpunkterna, och slutligen återkommer dessutom statsministern och förankrar de slutliga ståndpunkterna.

Med detta sagt svarar jag gärna på frågor, men vi ska vara medvetna om att det är därför regeringens ståndpunkt kanske är mer kortfattad än vad den kan vara i många delar. Vi är många som tycker kring alla dessa olika saker. Vad vi betonar här är att det är bra att de här sakerna, exempelvis Mellanöstern, står på agendan.

Man kan ta det uppifrån och ned. När det handlar om konsekvenser för ordförandeskapet har vi tillsammans med flera andra länder markerat tydligt att vi inte deltar i de informella ministermötena. Detta har varit en kraftfull markering från vår sida. Sedan överväger vi självfallet alltid löpande om det finns anledning att göra ytterligare saker.

Vi ser att det står enormt viktiga sakfrågor på Europeiska rådets agenda som jag gärna ser att vi fokuserar på för att komma vidare, men precis som jag sa under den förra dagordningspunkten är det väldigt tydligt hur Sveriges uppfattning ser ut vad gäller ordförandeskapets agerande.

När det gäller Mellanöstern kan jag konstatera att regeringen är djupt oroad över utvecklingen i regionen. Kriget i Gaza, efter Hamas fruktansvärda terroristattacker mot Israel för snart ett år sedan, har lett till ofattbara konsekvenser för civilbefolkningen. Sverige står bakom Israels rätt att försvara sig, men denna rätt måste, precis som Anna Lasses var inne på, utövas i enlighet med folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten. Där är regeringen väldigt tydlig.

Civila måste alltid skyddas, det humanitära tillträdet måste förbättras och mer humanitärt bistånd måste nå de behövande. Regeringen stöder de initiativ som tas för att förmå parterna att acceptera den fredsplan som presenterats av USA, inklusive en omedelbar humanitär vapenvila och frigivande av gisslan.

Regeringen anser att EU, tillsammans med länderna i regionen och andra nyckelaktörer, har en viktig roll i att verka för en politisk process för att en tvåstatslösning ska bli verklighet. Jag tycker att EU tillsammans med andra nyckelaktörer spelar en roll i detta, även i dag.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Vi har lite tidsbrist. Statsrådet Dousa väntar på oss, men var så god, Matilda Ernkran!

Anf. 86 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är ordförandens första sammanträde i EU-nämnden. Tidsangivelserna för EU-nämnden är preliminära tider. Det är inte exakta tidsangivelser.

(ORDFÖRANDEN: Det är inte ordförandens första möte i EU-nämnden.)

Som ordförande!

(ORDFÖRANDEN: Artigheten gentemot statsråden som sitter och väntar tycker jag ändå är påkallad.)

Detta får vi nog fortsätta att prata om i presidiet. Jag har själv varit statsråd och suttit och väntat ganska länge utanför dörren, kan jag säga, men vi återgår till dagordningen.

Som sagt är det ett tidigt skede. Jag utgår från att det som finns i förslaget till regeringens ståndpunkt kommer att bli mer fylligt ju längre fram vi kommer. Vi kommer att fortsätta att hålla koll på vad regeringen driver, inte minst på utrikespolitikens område, och vad som inte längre har samma prioritet för regeringen.

Att det har uppfattats som ett tydligt ställningstagande att regeringen inte deltar på informella ministerråd får stå för regeringen och dess bedömning av hur detta har mottagits av Orbán och det ungerska ordförandeskapet.

Jag kan bara konstatera att vi nyss hade landsbygdsministern här och att vi kan se i historieskrivningen att statsministern den 11 juli sa att det som Orbán har ägnat sig åt med de så kallade fredsresorna är ytterst allvarligt. Sedan gick det en helg, och därefter åkte landsbygdsministern på ett formellt ministerråd. Regeringen har sagt att man ska åka på dessa, vilket man naturligtvis får göra om man vill, men där nämnde landsbygdsministern inte detta över huvud taget. Det var business as usual.

När det gäller den tidigare dagordningspunkten konstaterade vi att EU-ministern kommer att föra fram muntligt att det ungerska ordförandeskapet inte började särskilt bra och att man ska följa rådets beslut, men det är alldeles uppenbart att regeringen inte själv driver att det ska få några konsekvenser om man missbrukar det ordförandeskap som man innehar som regering.

Det borde vara självklart att regeringen driver att detta måste komma upp på dagordningen när EU:s ledare träffas på Europeiska rådet den 17–18 oktober. Om det inte finns på dagordningen kommer ju EU:s ledare inte att kunna ta ett beslut om att avskilja Ungern från ordförandeskapet. Det är de som behöver fatta detta beslut om det ska ske. Jag har inte hört att regeringen driver på för några andra konsekvenser, utan det verkar mest vara ord.

Jag aviserar att vi socialdemokrater anmäler avvikande ståndpunkt. Vi tycker att regeringen ska driva att alla möjligheter ska ses över för att avskilja Ungern från ordförandeskapet. Vi tycker att Orbáns Ungern har diskvalificerat sig från att leda EU:s ordförandeskap och att detta måste tas upp på EU-ledarnas möte. Då måste det komma upp på dagordningen. Där vill vi anmäla avvikande ståndpunkt.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Socialdemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Den årliga rättsstatsdialogen: övergripande diskussion.

Anf. 88 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under denna dagordningspunkt ska vi diskutera det generella läget på rättsstatsområdet inom EU med utgångspunkt i kommissionens rättsstatsrapport. Rättsstatsdialogen är ett viktigt grundinstrument i rådets arbete för att upprätthålla och stärka respekten för rättsstatens principer. Den blir ännu viktigare nu när vi har fått det utvidgade formatet, där vi även har med några av kandidatländerna, som jag återkommer till under nästa dagordningspunkt.

Vad gäller den horisontella diskussionen välkomnar regeringen att det finns en kontinuitet i upplägget för dialogen och att denna fortsatt utgår från kommissionens rättsstatsrapport.

Kommissionen anger i årets rapport att 68 procent av de rekommendationer som gavs i 2023 års rapport har följts upp av medlemsländerna. Jämfört med förra årets utfall har medlemsländerna alltså ansträngt sig något mer för att leva upp till rekommendationerna. Detta ger i grund och botten stöd för att rättsstatsmekanismen och rapporten bidrar till att stärka rättsstatsutvecklingen i unionen.

Samtidigt är det uppenbart att det finns brister på samtliga de områden som granskas av kommissionen. Detta är allvarligt, och det måste vi förstås hantera. Vi ska fortsätta med dialogen och också med andra instrument, inte minst dem som är kopplade till budgeten.

Sverige och Finland har kommit överens om att gemensamt gå fram med ett förslag till nästa kommission. Det var ett av många initiativ som blev resultatet av det svensk-finska regeringsmötet i måndags. Detta ligger helt i linje med den aktiva roll och den linje som Sverige länge har drivit när det kommer till frågan om rättsstatens principer och demokratiska värden.

Utgångspunkten är att respekten för rättsstatsprincipen är ett gemensamt ansvar för nuvarande och framtida medlemsstater. Vi vet också att kopplingen mellan rättsstatens principer och tillgången till EU-medel har varit effektiv, och därför pekar vi i vårt förslag på möjligheter att ytterligare utveckla rättsstatsverktyget i den riktningen.

Anf. 89 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag lyssnade väldigt noga. Vi har ju kunnat läsa i medier att Sverige och Finland ska driva på för en hårdare koppling mellan villkorlighetsmekanismen och EU-medel. Eftersom det inte stod något i den skriftliga ståndpunkten trodde jag att vi skulle få höra något muntligt om detta från EU-ministern. Det här är ju ett alldeles utmärkt tillfälle att tycka till om hur EU ska fortsätta detta arbete, som uppenbarligen behövs.

Jag lyssnade jättenoga, men jag hörde inget. Vad är det Sverige kommer att driva? Villkorlighetsmekanismen finns ju redan. Vi socialdemokrater har tyckt att man måste utveckla detta och att det måste finnas en ordentlig sanktionstrappa om utvecklingen går åt fel håll. Det skulle vara alldeles utmärkt om ministern kunde berätta vad Sverige tänker driva, så att det blir mer än bara ord på ett papper.

Anf. 90 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Själva diskussionen handlar om rättsstatsdialogen. Sedan kommer vi från Sverige och Finland i sammanhanget att nämna att vi har gjort ett inspel till kommissionen.

Vad det i grund och botten handlar om är att vi vill se att man på ett mer heltäckande sätt kopplar utbetalningar från EU-budgeten till tydliga rättsstatskrav. Detta kan göras på flera olika sätt; poängen är att det ska göras.

Vi uppmanar till att man använder den nuvarande villkorlighetförordningen och att man fryser medel när det kan konstateras att brister i rättsstatligheten leder till en risk för EU:s ekonomiska intressen.

Det handlar också om att inrätta en ordning där EU:s finansieringsprogram kommer med tydliga rättsstatsvillkor samtidigt som de levererar de konkreta reformer eller resultat som programmen stöder. Detta är ett system som i dag finns genomfört inom till exempel återhämtningsfonden, men vi ser att det finns potential att använda det också för andra program.

Vi lyfter fram möjligheten att använda ett regelverk motsvarande det som finns inom EU:s sammanhållningspolitik. Det innebär att vissa övergripande villkor, så kallade horizontal enabling conditions, ska uppfyllas för EU-finansiering. Villkoren är i dag kopplade till bland annat EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Här bör man titta på möjligheten att vidga de rättigheter som måste vara uppfyllda, med särskild inriktning på rättsstatligheten. Vi påpekar också att det finns anledning att undersöka om det går att införa motsvarande system i andra delar av budgeten, exempelvis när det gäller jordbrukspolitiken.

Sist men inte minst understryker Sverige och Finland vikten av att också kandidatländer som ska bli EU:s nya medlemmar uppfyller rättsstatsprincipen. Detta gäller för att de ska kunna bli medlemmar, och det ska uppfyllas när de är medlemmar. Inom ramen för utvidgningsprocessen gäller det att ta fram verktyg som verkligen säkerställer detta.

Det finns alltså flera vägar man kan gå för att uppnå en tydligare koppling mellan rättsstatsprincipen och budgeten. Vi pekar på några exempel.

Vi vill också ge kommissionen understöd i form av att det finns stöd från flera av medlemsstaterna för att gå i denna riktning och arbeta mer proaktivt i stället för att, som ibland är fallet i dag, bygga in saker i efterhand i vissa av programmen. Detta bör vara en princip som gäller genomgående – ska man ta del av EU:s medel måste man också leva upp till rättsstatsprincipen. Det handlar både om respekt för värdena i sig och om respekt för skattebetalarnas pengar.

Anf. 91 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag önskar EU-ministern lycka till med att driva detta, men min bild är att mycket av det hon talar om redan finns på plats och har använts, till exempel mot Ungern. Vi kan väl ändå konstatera att det finns en gräns för hur långt man kommer med att hålla inne EU-medel. Ungern har ju inte riktigt rättat in sig när det gäller rättsstatens principer. Det finns en gräns – det kanske är dags att ta nästa steg och se om det går att göra någonting utöver detta.

Är det så att EU-ministern tänker ta några nya initiativ, eller tänker man fortsätta på denna väg och hålla inne EU-medel? Det görs ju redan.

Anf. 92 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag förstår och sympatiserar med viljan att fokusera väldigt mycket på Ungern. Detta är bra och riktigt, för Ungern har inte betett sig korrekt. Denna diskussion är dock bredare än så; den handlar inte bara om Ungern. Inte minst handlar det om att säkerställa att medlemsländer överlag – både befintliga medlemsländer och potentiella nya – inte bryter mot rättsstatens principer. Det handlar om att bygga in olika mekanismer för att säkerställa att man lever upp till rättsstatens principer.

Jag är övertygad om att kopplingen till att ta del av EU:s budgetmedel är en relevant sak för många medlemsstater. Man ska veta att den medlemsstat som bryter mot rättsstatens principer kan få en stor del av sina medel frysta, som har skett med Ungern. Jag tror att den kopplingen är viktig.

Vi överväger självklart alltid om man kan ta andra initiativ för att stärka rättsstatens principer, men jag är helt övertygad om att kopplingen till budgeten är ett viktigt instrument för att säkerställa att medlemsstaterna lever upp till rättsstatsprincipen.

Jag är glad för att Finland och Sverige tydligt kan skicka med detta. Jag anser också att Ursula von der Leyen i sina riktlinjer och tal tydligt betonar vikten av rättsstatens principer. Jag tycker att detta är ett viktigt inspel.

Anf. 93 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar EU-ministern för svaret.

Vi stöder absolut att man använder villkorlighetsmekanismen – som inte minst EU-minister Hans Dahlgren var med och förhandlade fram och införde, och som nu används – om medlemsstater inte följer rättsstatens principer. Vi stöder att det finns en koppling till utbetalning av EU-medel. Det är viktigt att denna mekanism används, och vår bild är att den används.

Det verkar dock vara så att detta bara funkade till en viss gräns, utifrån att denna mekanism är i bruk och har använts mot Ungern och andra medlemsländer. Vi tycker att detta är ett tillfälle att föra fram nya initiativ utöver det som redan finns om att hålla inne EU-medel, till exempel någon form av sanktionstrappa när det är uppenbart att EU-länder går i fel demokratisk riktning. Man kan även ta till andra åtgärder, till exempel att hålla inne rösträtten eller vad det nu kan vara.

I denna del vill jag anmäla en avvikande ståndpunkt. Man kan konstatera att EU-medlen har sin begränsning. Nu måste vi ta nya steg för att upprätthålla rättsstatens principer.

Med detta sagt stöder vi absolut att man jobbar med att hålla inne EU-medel – det har vi gjort tidigare, och det fortsätter vi att göra.

Anf. 94 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag kan bara konstatera att detta är en väldigt bred diskussion som har sin utgångspunkt i den rapport som kommissionen har tagit fram. Det handlar om att ha en horisontell diskussion om rättsstatsutvecklingen i samtliga medlemsländer. Jag är väldigt öppen för att föra djupa resonemang om framtida verktyg och liknande, men det här är en annan typ av diskussion.

Detta till trots kommer vi att nämna Sveriges och Finlands initiativ, som är ett nytt verktyg. Man använder kopplingen till EU-budgeten på flera håll i dag, men det är inte tydligt eller genomgående. Det finns potential att göra det för fler finansieringsprogram och fler delar av budgeten. Jag nämnde jordbrukspolitiken som ett område där man inte gör det lika starkt som på andra områden.

Detta är ett nytt inspel. I grund och botten är diskussionen ganska bred, men jag tar gärna en fördjupad diskussion framöver.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Allmän utveckling av rättsstatssituationen i utvalda kandidatländer. Även detta är en diskussionspunkt.

Anf. 96 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Detta är ett lite nyare format, där vi inkluderar några av kandidatländerna i diskussionen. Rådet kommer att diskutera situationen för rättsstaten i fyra utvalda kandidatländer: Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien. Dessa är de länder som bedöms ha kommit längst, det vill säga de länder som har tagit flest formella steg framåt i sina anslutningsförhandlingar. Kommissionen har i år tagit initiativ till att för första gången inkludera dem i denna rapportering inom ramen för rättsstatsmekanismen för att stötta ländernas reformarbete på detta centrala område. Jag var ju tidigare inne på att också komma in proaktivt i dessa diskussioner.

Företrädare för de fyra länderna har bjudits in till allmänna rådets möte för att delta i diskussionen. Regeringen anser att respekt för rättsstatens principer utgör ett fundament för hela EU-samarbetet och är av central betydelse för en trovärdig och meritbaserad utvidgningsprocess. Det är positivt att ytterligare uppmärksamhet ges åt detta genom att man inkluderar de kandidatländer som faktiskt har kommit en bit på vägen i kommissionens rapport. Detta bör utgöra ett komplement men inte på något sätt ersätta de villkor som ställs och de rekommendationer som ges inom ramen för den ordinarie anslutningsprocessen.

Regeringen kommer att framhålla vikten av att kandidatländerna på allvar tar sig an de utmaningar som återstår. Det är ytterst kandidatländerna själva som måste driva sitt reformarbete framåt, bland annat när det gäller rättsväsendets oberoende, kampen mot korruption, mediefrihet och civilsamhällets möjligheter att verka.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Vill statsrådet säga något på denna punkt?

Anf. 98 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Nej.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statsrådet för i dag och önskar lycka till.

Statsrådet Benjamin Dousa

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 24 maj 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 8–9 juli 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 26 september 2024

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Vi gratulerar Benjamin Dousa till statsrådsutnämningen och välkomnar honom hit till EU-nämnden för första gången.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 101 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Jag tackar för välkommandet.

Ni har fått rapporten från KKR-mötet den 24 maj och från det informella KKR-möte som ägde rum den 8–9 juli. Om ni önskar kan jag kort redogöra för vad som avhandlades – annars hänvisar jag till rapporterna.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten och går vidare till dagordningspunkt 3, Den europeiska konkurrenskraftens framtid och hantering av de utmaningar som industrin och företagen står inför på den inre marknaden. Detta är en riktlinjedebatt.

Anf. 103 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Under denna dagordningspunkt kommer en diskussion att hållas om EU:s framtida konkurrenskraft. Diskussionen kommer att centreras kring två frågor som ordförandeskapet lagt fram. Den första är medlemsstaternas generella bedömning av Mario Draghis rapport om EU:s framtida konkurrenskraft. Den andra är vilka sektorer och element som EU bör premiera i en ny konkurrenskraftsgiv.

Långsiktig konkurrenskraft stod högst upp på EU-agendan och var en av de viktigaste prioriteringarna för regeringen under det svenska ordförandeskapet 2023. Globala marknader är nyckeln för Europa, eftersom EU:s konkurrenskraft bygger på handel med omvärlden och den inre marknaden är en stark hemmabas för hållbar tillväxt. Diskussionen vid konkurrenskraftsrådet är därför ett steg i rätt riktning, och regeringen välkomnar att frågor om konkurrenskraft och Draghis rapport nu står högst upp på EU:s agenda.

Vi delar flera av Draghis bedömningar avseende de strukturella utmaningar som EU står inför. Bland annat behöver EU:s innovationskapacitet och produktivitet stärkas, samtidigt som EU:s strategiska beroenden behöver minska. Vi instämmer även i att EU behöver driva på den gröna och digitala omställningen och stärka sitt arbete med nya tekniker, vilket vi kommer att framföra vid rådsmötet.

Regeringen instämmer i Draghis bedömning att de globala handelssystemen är hotade. Vi anser dock inte att globala marknader har

spelat ut sin roll – de är snarare nyckeln för Europa, då EU:s konkurrenskraft bygger på handel med omvärlden. Det är därför extra viktigt att EU står upp för det regelbaserade handelssystemet med WTO i sin kärna.

Vi delar Mario Draghis bild att den inre marknaden är en hörnsten för konkurrenskraften. Detta inkluderar även regelförenklingar, förbättrade ramvillkor och minskad regelbörda.

Vi vill även se en ny ambitiös strategi för den inre marknaden som inkluderar konkreta åtgärder inom den inre marknadens kärnområden.

Vi vill se ett särskilt fokus på den fria rörligheten av tjänster då den har stor potential för den ekonomiska tillväxten i EU.

Vi noterar att rapporten föreslår expansiva förslag om ökade investeringar. Regeringen kommer att fortsätta att driva och kommer på rådsmötet att understryka vikten av en mycket återhållsam EU-budget i linje med förankrad svensk position.

Därtill vill jag understryka att rekommendationerna i rapporten när de resulterar i konkreta förslag bör behandlas i relevanta rådsstrukturer, som exempelvis budgetfrågorna.

Jag vill framhäva att flera av rapportens förslag är långtgående och behöver analyseras mer i detalj innan regeringen kan ta ställning till alla bedömningar och förslag, som de som gäller sektorer som Draghi belyser i rapportens andra del.

Det återstår givetvis också att se vilka av dessa förslag som faktiskt kommer att materialiseras i den nya kommissionens arbete. Vi kommer givetvis att återkomma till nämnden i vanlig ordning i den mån förslag aktualiseras i rådets arbete.

Ordförandeskapet har ställt frågan vilka sektorer som bör premieras i en ny konkurrenskraftsgiv. Här vill jag understryka att regeringen främst vill se ett fokus på att förbättra ramvillkoren för företag att etablera sig, verka och växa på den inre marknaden.

En konkurrensutsatt marknadsdriven inre marknad anser regeringen är grundförutsättningen för en ökad konkurrenskraft. Det vill vi ska genomsyra en ny europeisk konkurrenskraftsgiv. I de fall en viss sektor ska premieras ska ett sådant förslag vara baserat på ett grundligt arbete och konsekvensanalys.

Anf. 104 MONICA HAIDER (S):

Tack för föredragningen, och jag gratulerar till din nya post som minister.

Vi flaggade i går på näringsutskottets möte om en avvikande mening på denna punkt. Som vi brukar framföra i alla dessa sammanhang står vi inte bakom ändringen av målet för handelspolitiken.

Vi tycker att det ska vara en fri, hållbar och rättvis handel och att Sverige bör vara pådrivande för detta i EU. Vi vill även se att regeringen i sin ståndpunkt lyfter fram handelspolitikens betydelse för den digitala ekonomin och behovet av att stärka den digitala inre marknaden.

Sverige behöver vara pådrivande inom EU för en fortsatt utbyggnad av den digitala infrastrukturen samt att säkerställa fria dataflöden på den inre marknaden och att harmonisera regler om digitala tjänster.

Vi vill också se en ökad självförsörjning inte minst för strategiska mineraler. Vi vill också särskilt nämna betydelsen av en hållbar

konkurrenskraftig bioekonomi och att Sverige bör vara pådrivande för en växande bioekonomi i hela EU baserad på biomassa.

Syftet är att främja hållbar tillväxt och förnyelse för att bidra till miljö- och klimatnytta i hela EU samt att skapa en förstärkt försörjningsförmåga och minskad sårbarhet i EU.

2024/25:1
20 september

Anf. 105 ROSE-MARIE CARLSSON (S):

Jag gratulerar till ministerposten och första mötet här. Det är första mötet för oss båda. Vi får väl gratulera varandra.

Jag läser här att en prioritering är att undanröja omotiverad yrkesreglering som försvårar den fria rörligheten för yrkesutövare. Nu handlar detta naturligtvis om industri och företag. Jag har två frågor med anledning av det.

Jag undrar över vad omotiverad yrkesreglering är för något och vad man syftar till där.

Nästa fråga är: Pågår det diskussion, eller kommer det att lyftas fram att man ska diskutera det, också om andra yrkesområden eller andra områden? Det finns många yrkesgrupper som har krav på legitimation eller skyddad yrkestitel. Det gäller om man kommer att tumma på kvaliteten där. Det är de frågor jag har.

Anf. 106 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har också två frågor innan jag går vidare med ståndpunkten.

Den första frågan gäller om man kan ge exempel på hur man har tänkt minska EU:s strategiska beroende. Vad innebär det?

Den andra frågan gäller immateriella tillgångar och strategisk hantering av dessa tillgångar centralt. Det här handlar ganska mycket om makt. Jag skulle vilja säga att ganska mycket står på spel inför den vidare omställningen och utvecklingen. Hur har man tänkt att man skulle kunna använda sig av de immateriella tillgångarna på ett enkelt sätt för att kunna snabba på miljö- och klimatarbetet, helt enkelt?

Anf. 107 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Regeringen verkar för en fri, hållbar och regelbaserad världshandel. Det multilaterala regelbaserade handelssystemet skapar genom WTO förutsägbarhet samt lika och rättvisa villkor för alla länder. Det bidrar till tillväxt och till att minska den globala fattigdomen.

En regelbaserad världshandel är en rättvis handel. Beroende på avsändare har begreppet rättvis handel väldigt olika innebörd. Från en del viktiga globala aktörer står det i direkt motsats till frihandel.

Regeringens ambition är att vara tydlig mot omvärlden med att vi arbetar med robusta och tydliga ramverk för världshandeln. Vi vill skapa stabilitet, långsiktighet och förutsägbarhet.

För att ytterligare svara på frågor är digital infrastruktur och bioekonomi frågor som regeringen arbetar med. Vi instämmer med de påståendena.

Vad gäller specifika yrkesområden kommer inte diskussionen att vara detaljerad på den nivån på kommande KKR-möte.

Anf. 108 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag ställde två frågor. Jag ville ha exempel på hur man har tänkt att minska EU:s strategiska beroenden. Jag skulle vilja att man vidareutvecklar det påståendet.

Sedan vill jag också veta hur man ser på immateriella tillgångar när det är ett sådant viktigt verktyg för att kunna snabba på och förbättra omställningen vad avser miljö och klimat.

Anf. 109 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Detta är ett arbete som precis har påbörjats. Det återstår att se vilka specifika förslag som det mynnar ut i. Vi kommer att återkomma till just den frågan.

Vi kan konstatera att vi ser stor nytta i att driva på för den gröna omställningen när det kommer till konkurrenskraftsfrågorna.

Anf. 110 JESSICA STEGRUD (SD):

Ordförande! Då ses vi igen, statsrådet. Vi sågs i näringsutskottet redan i går. Där framförde jag Sverigedemokraternas syn på regeringens ståndpunkt när det gäller just konkurrenskraften och utvecklingen framöver.

Vi tycker i stort att den är väldigt bra och balanserad och att man har en sund syn på vad både tillväxt och konkurrenskraft kommer av. Det handlar om minskade regelbördor etcetera.

Vi trycker framför allt på budgetprioriteringar. Det finner vi att statsrådet håller med om.

Det jag lyfte fram ytterligare i går, och kanske har ståndpunkten skärpts något där, är att vi inte ska fortsätta banan som EU nu har slagit in på med att öka gemensamma skuldåtaganden framöver.

Det talas om hiskeliga summor, 750–800 miljarder per år. Vi borde egentligen prioritera att satsa på kärnverksamheter helt enkelt.

Jag vill göra ett litet medskick: Tappa inte den bollen! Det finns ingenting som tyder på att man genom att ytterligare skuldsätta kommande generationer kommer att öka innovations- och konkurrenskraft.

Anf. 111 MONICA HAIDER (S):

Ska jag tolka det som att det vi vill ha med i ståndpunkten om konkurrenskraft i bioekonomi och biomassa tas med i ståndpunkten, men inte strategiska mineraler? Jag vill bara ha ett förtydligande så att jag uppfattar det rätt.

Anf. 112 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Regeringens hållning är att vi inte har gjort ett uttalande om specifika sektorer, utan vi driver på för förbättrade ramvillkor generellt sett.

För att svara på den tidigare frågan anser vi inte att mer gemensam upplåning är rätt väg att gå. Här är vi inte inne på samma linje som Mario Draghi.

Jag vill understryka det som jag tidigare sa. Regeringen kommer att fortsätta att driva och understryka på rådsmötet vikten av en mycket återhållsam EU-budget i linje med väl förankrad svensk position.

Anf. 113 ROSE-MARIE CARLSSON (S):

Jag ställde två frågor. Jag tyckte att jag bara fick svar på den ena, om att man inte skulle diskutera utöver industri och företag på andra områden om legitimationsyrken och så vidare.

På frågan om vad omotiverad yrkesreglering är fick jag inget svar. Eftersom det står här så ställer jag frågan en gång till. Vad menas med omotiverad yrkesreglering?

Anf. 114 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag vill börja med att välkomna statsrådet till EU-nämnden och gratulera till utnämningen.

Jag delar helt statsrådets syn vad gäller den svenska ingången för EU:s framtida konkurrenskraft. Det är verkligen oroande att det i allt fler sammanhang talas om stora statliga interventioner och statsstöd som lösning för att hålla takten med USA och Kina. Jag tror att vi på många sätt kommer att behöva slå vakt om den mer nordeuropeiska synen på hur tillväxt och konkurrenskraft bäst skapas, som statsrådet precis har markerat.

När man läser Draghis rapport ser man att den innehåller svidande konstateranden om hur Europa har hamnat på efterkälken. Han pekar också på att det behövs radikala förändringar av den förda politiken.

Rapporten innehåller en rad intressanta och kloka förslag som vi bör välkomna från svensk sida. Men den innehåller också sådant som är mer svårsmält. Det gäller till exempel gemensam upplåning, som har berörts här tidigare.

Nu hade jag en fråga om hur statsrådet ser på just det, vilket statsrådet redan har svarat på. Jag är tacksam över tydligheten i det och önskar statsrådet lycka till. Det är viktigt att hålla i!

Anf. 115 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

För att svara på den tidigare frågan är det att det ställs högre krav än befogat, vilket skapar hinder eller trösklar att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 116 ROSE-MARIE CARLSSON (S):

Jag blir ännu mer förvirrad av det svar jag fick. Om det skapar hinder, ge exempel på vad det är för hinder som skapas som gör att det är svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Vi hamrar ut den frågan.

Anf. 118 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Vi kan få be att återkomma till nämnden med tydliggörande om det.

Anf. 119 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi från Vänsterpartiet stöttar Socialdemokraterna, men vi skulle också vilja lägga till några saker.

Man menar här att förbättrade ramvillkor för tillväxt, innovation och produktivitet är grunden för en långsiktigt konkurrenskraftig ekonomi och

en stark industri. Jag tänker på den spelplan vi lever i, där vi ska konkurrera med ganska stora nationer. Vi glömmer bort vår styrka. Vår styrka kanske inte är mer tillväxt och produktivitet på det sättet, utan det kanske är att vi har börjat producera och jobba fram en industri som tänker mer långsiktigt och mer hållbart. Jag tycker att det är vår styrka som Europa, och speciellt som Sverige.

Jag är helt med på den ökade självförsörjningen, som Socialdemokraterna pratade om angående de strategiska mineralerna. Men jag är orolig över att jag inte ser hur EU:s frihandelsavtal förändras i tid. Vi lever i 2024, där vi har ett stort behov av mineralförsörjning och så vidare. Samtidigt försöker vi teckna långsiktiga avtal med länder utanför Europa för att säkerställa detta, med allt vad det innebär. Men jag ser inte att man tänker på båda sidor i frihandelsavtalen.

Vi fortsätter att teckna frihandelsavtal som drabbar lokalsamhällena på den andra sidan oerhört hårt. Det finns otaliga exempel på nyskrivna frihandelsavtal. Jag kan nämna Mercosur, som är aktuellt. Där har vi förbjudit bekämpningsmedel här i Europa för att de är för farliga för människor, djur och miljö. Men vi öppnar för att de industrier som tillverkar dem här i Europa ska kunna generera vinst genom att exportera i stora mängder till exempelvis Brasilien, där vi konstaterar att barn dör på grund av dessa bekämpningsmedel.

Vi behöver alltså fundera på frihandelsavtalen, för det finns två sidor av dem. Det som drabbar den andra sidan kommer också på något sätt att påverka oss, för vi importerar ju de frukter och grönsaker som vi har skickat bekämpningsmedel för.

Det är de här tankegångarna jag har. Jag vet att detta kanske inte kan stå i en regeringsståndpunkt, men jag ser inte heller att regeringen jobbar för en annan typ av frihandelsavtal där man ser till att utvecklingen måste ske för båda sidor. Man kan inte utnyttja den situation som råder i andra länder, där man kanske inte har lika hård miljölagstiftning som här i Sverige och Europa eller inte lika tydliga arbetsrättsregler. Det här är någonting jag verkligen tycker att vi måste ta mycket mer ansvar för.

Det handlar också om de immateriella tillgångarna. Jag tycker att vi måste arbeta med dem på ett mycket mer flexibelt sätt för att uppnå den utveckling som omställningen kräver. Det måste gå mycket snabbare.

Anf. 120 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även jag vill gratulera och välkomna ministern till detta nya sammanhang och det stora ansvaret.

Jag vill också inleda med att jag håller med Socialdemokraterna och det som Vänsterpartiet sällar sig till i delen om rättvis handel. Det är någonting som brukar vara återkommande i diskussionerna. Jag är mycket väl medveten om att det finns olika tolkningar och sätt att se på detta.

Jag ska också inleda, kanske lite cyniskt, med att jag inte har några stora förhoppningar om att vi kommer att kunna förflytta regeringens ståndpunkt och syn på ekonomi och konkurrens i denna punkt. Men jag vill ändå ta tillfället i akt att föra fram det som jag och Miljöpartiet tycker är problematiskt. Detta har också föregående talare varit inne på.

När man pratar om detaljreglering, som många ändå är överens om är ett stort problem, är det den andra sidan av handelsavtal. Det är otroligt

mycket detaljer. Det är lite klivet att man talar sig varm för handelsavtal samtidigt som man säger sig vilja minska detaljregleringen från EU.

Precis som föregående talare har framfört är det också väldigt problematiskt när vi inom EU – med rätta, menar jag – ställer höga sociala krav på arbete och krav på miljö- och djurvälstånd. Sedan blir det problem när vi också sluter avtal som möjliggör att vi kan köpa produkter som det aldrig hade varit tillåtet att producera på samma sätt inom vår egen union eller vår egen nation.

Det här är förstås problematiskt, för det kan missgynna dem som lever efter de höga standarder som vi själva har förhandlat fram och beslutat om. Men jag ser inte heller att det finns en väg fram med att vinna över USA eller Kina i det här kriget. Vi kommer aldrig att vinna det. Vi har väldigt höga skatter på arbete, så det kommer hela tiden att vara mer rationellt att importera nya produkter, varor eller liknande, från länder som inte har samma förutsättningar och krav som vi har.

Jag skulle vilja understryka att det som är vår styrka är att vi faktiskt ställer krav inom arbetsrätt, djurvälstånd och miljölagstiftning. Jag vet att det här inte är någonting som regeringen har samma positiva syn på som vi i Miljöpartiet. Man har ju till exempel diskuterat att stänga in korna och minska djurvälståndet i Sverige för att öka konkurrenskraften. Men jag menar att det är just det här som är vår styrka, och vi kommer aldrig att vinna i något annat race.

Miljöpartiet ser på ekonomi på ett helt annat sätt än majoriteten i detta rum. Jag tror inte att en ekonomisk tillväxt kommer att kunna vara möjlig i all oändlighet, och det finns inte heller någon seriös ekonom som gör det. Därför vore det väldigt bra om man redan nu kunde forma en bortom-tillväxt-diskussion.

Jag har som sagt ingen förhoppning om att detta är någonting som regeringen kommer att ta med sig och starta. EU är ingen vinnare i tävlingen med Kina och USA. Skulle vi på något sätt vilja välja den vägen måste vi tumma på andra värden, som ändå är viktiga för EU.

Jag skulle också vilja understryka – för att gå tillbaka till ståndpunkten – att man skulle kunna framhålla vikten av den gröna omställningen och att höjda åtgärder mot klimatförändringar är viktiga för att begränsa negativa effekter på ekonomin. Jag vill understryka att den riktiga gröna omställningen är en viktig drivkraft för EU:s konkurrenskraft.

Anf. 121 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Stort tack, återigen, för välkommandet! Jag kan konstatera två saker: dels att vi delvis har glidit över det som står på agendan inför nästa vecka, dels att regeringen har en annan uppfattning än Vänsterpartiet och Miljöpartiet när det kommer till en fri och regelbaserad världshandel.

Anf. 122 LORENA DELGADO VARAS (V):

En sista kommentar är det som även Socialdemokraterna lyfte angående omotiverad yrkesreglering. Det har gjorts ganska många förbättringar på det området i och med EU. Folk flyttar runt mellan EU-länderna, och när man har ett visst yrke är det ganska lätt att till exempel jobba här i Sverige. Men vi har också sett problem med det. Ett exempel är läkare som utbildar sig i andra europeiska länder där kvaliteten inte är

den bästa, och konsekvenserna får svenska vårdtagare uppleva. Detta är något man verkligen måste ha med sig när man diskuterar frågan.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och en från Miljöpartiet. Är det densamma som Vänsterpartiets, eller är det två separata?

Anf. 124 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Den avvikande ståndpunkt som jag skulle vilja sälla mig till är den första meningen som lästes upp av Socialdemokraterna. Den handlar just om att understryka rättvis handel.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Alla tre delar alltså den ståndpunkten. Finns det något i övrigt där någon vill anmäla en avvika ståndpunkt, eller är det just den mening som lästes upp?

Anf. 126 MONICA HAIDER (S):

Jag vill ha allt det jag läste upp som avvikande ståndpunkt.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Det finns alltså en gemensam avvikande ståndpunkt och utöver detta en från Socialdemokraterna. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 128 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag hänger på Monica Haider från Socialdemokraterna men lägger också till det som gäller frihandelsavtalen och att vi behöver ha flexibilitet när det gäller de immateriella tillgångarna för att kunna uppnå omställning.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Då har vi alltså en gemensam avvikande ståndpunkt från S, V och MP, en separat från S och en separat från V.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Ramen för statligt stöd och dess bidrag till EU:s politiska mål. Även detta är en riktlinjedebatt.

Anf. 130 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Under mötet kommer det att ske en policydebatt om statsstöd med anledning av Mario Draghis respektive Enrico Lettas rapporter, som båda behandlar statsstöd.

Sverige vidhåller en restriktiv hållning till statsstöd med återgång till ett strikt statsstödsregelverk och kontroll som säkerställer konkurrens på lika villkor på den inre marknaden. Statsstöd bör som regel vara ett verktyg för att åtgärda marknadsmisslyckanden och kriser som leder till störning i ekonomin och exceptionell skada.

Statsstödsregler och ändringar av dessa ska vara väl förankrade i bästa tillgängliga kunskap bland intressenter och medlemsstater och samstämmiga med övriga EU-regelverk. När faktiska marknadsmisslyckanden kan konstateras kan väl avgränsat statligt stöd

vara motiverat i enskilda fall för att stödja motståndskraft inom EU samt den gröna och digitala omställningen.

En uppluckring av de gemensamma spelreglerna på den inre marknaden, till exempel förlängning av tillfälliga statsstödsregler, riskerar att medföra en negativ spiral där de medlemsstater som har störst ekonomiska resurser gynnas på andra medlemsstaters bekostnad. Svenska företag och svenska arbetstillfällen väntas i en sådan situation påverkas negativt.

Anf. 131 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag måste lyfta att Vänsterpartiet ser lite annorlunda på statsstödsreglerna. Det finns vissa omständigheter då vi behöver fundera kring dem. Jag tog tidigare upp ett exempel när vi pratade om jordbruk som gäller skillnaderna mellan småbrukarnas situation i Norge och småbrukarnas situation i Sverige. Det har bland annat att göra med det här.

Vi skulle kunna ha en mycket mer levande landsbygd med en bättre lokal matförsörjning än vi har i dag, men vi får inte de möjligheterna. Samma sak gäller olika frågor, till exempel energifrågorna. Jag anmäler en avvikande standpunkt.

Anf. 132 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Vi i Miljöpartiet vill understryka att ramverket för statsstöd inte får hämma arbetet med att minska utsläpp och växthusgaser och arbetet med att klimatanpassa våra samhällen för att skydda EU:s befolkningar från klimatförändringarnas konsekvenser.

Jag vill säga detta som ett medskick.

Anf. 133 LORENA DELGADO VARAS (V):

MP:s medskick var väldigt bra. Jag stöttar det.

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande standpunkt från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 135 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Det finns två övriga punkter på dagordningen till konkurrenskraftsrådet. Vidare kommer en informell lunchdiskussion att hållas på temat små och medelstora företag.

Jag skulle särskilt vilja informera om en punkt anmäld av Tjeckien och Luxemburg. Under mötet avser de att presentera sitt icke-papper om prioriteringar på den inre marknaden för nästa kommission. Syftet med icke-papperet är att få ett brett stöd för att sätta inre marknadsfrågor högt upp på agendan på nästa kommissions dagordning. Hittills har 20 länder, däribland Sverige, meddelat att de ställer sig bakom papperet.

Regeringen anser att en väl fungerande inre marknad är av största vikt för EU:s konkurrenskraft. Därmed anser vi att undanröjande av hinder och åtgärder som stärker den inre marknaden bör prioriteras av nästa kommission.

Om inte nämnden har några ytterligare frågor tänkte jag avsluta i och med detta.

2024/25:1
20 september

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar för informationen och tackar statsrådet för att han kom hit i dag. På återseende!

Innehållsförteckning

2024/25:1
20 september

§ 1 Val av ordförande	1
§ 2 Jordbruks- och fiskefrågor	2
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	2
Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S).....	2
Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	2
Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 6 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	3
Anf. 7 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S)	4
Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 13 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	5
Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP).....	6
Anf. 15 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	6
Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP).....	6
Anf. 17 JYTTE GUTELAND (S)	6
Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V)	7
Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	7
Anf. 20 LORENA DELGADO VARAS (V)	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP).....	8
Anf. 23 JYTTE GUTELAND (S)	8
Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (V)	8
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 27 REBECKA LE MOINE (MP).....	8
Anf. 28 LORENA DELGADO VARAS (V)	9
Anf. 29 ANNA LASSES (C).....	9
Anf. 30 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	9
Anf. 31 Ämnesrådet KARIN VICTORIN.....	9
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 33 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	9
Anf. 34 REBECKA LE MOINE (MP).....	10
Anf. 35 JYTTE GUTELAND (S)	10
Anf. 36 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	11
Anf. 37 Ämnesrådet KARIN VICTORIN.....	11
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP).....	11
Anf. 40 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	12
Anf. 41 JYTTE GUTELAND (S)	12
Anf. 42 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	12
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 44 JYTTE GUTELAND (S)	12
Anf. 45 LORENA DELGADO VARAS (V)	12
Anf. 46 ANNA LASSES (C).....	12
Anf. 47 REBECKA LE MOINE (MP).....	12

Anf. 48	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 49	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 50	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 51	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 52	REBECKA LE MOINE (MP).....	13
Anf. 53	JYTTE GUTELAND (S)	13
Anf. 54	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 55	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 56	REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 57	JYTTE GUTELAND (S)	14
Anf. 58	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	14
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	14
§ 3	Allmänna frågor.....	15
Anf. 60	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 61	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15
Anf. 62	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 63	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15
Anf. 64	ANNA LASSES (C).....	16
Anf. 65	MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 66	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 67	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	17
Anf. 68	MATILDA ERNKRANS (S)	17
Anf. 69	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	17
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 71	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	18
Anf. 72	MATILDA ERNKRANS (S)	18
Anf. 73	LORENA DELGADO VARAS (V)	18
Anf. 74	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	19
Anf. 75	LORENA DELGADO VARAS (V)	19
Anf. 76	REBECKA LE MOINE (MP).....	19
Anf. 77	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	20
Anf. 78	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 79	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	20
Anf. 80	REBECKA LE MOINE (MP).....	21
Anf. 81	MATILDA ERNKRANS (S)	21
Anf. 82	LORENA DELGADO VARAS (V)	22
Anf. 83	ANNA LASSES (C).....	22
Anf. 84	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	22
Anf. 85	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 86	MATILDA ERNKRANS (S)	23
Anf. 87	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 88	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	24
Anf. 89	MATILDA ERNKRANS (S)	25
Anf. 90	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	25
Anf. 91	MATILDA ERNKRANS (S)	26
Anf. 92	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	26
Anf. 93	MATILDA ERNKRANS (S)	27
Anf. 94	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	27
Anf. 95	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 96	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	27
Anf. 97	ORDFÖRANDEN.....	28

Anf. 98	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	28	2024/25:1
Anf. 99	ORDFÖRANDEN	28	20 september
§ 4 Konkurrenskraftsfrågor: inre marknaden, industri,			
	forskning och rymd	29	
Anf. 100	ORDFÖRANDEN	29	
Anf. 101	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	29	
Anf. 102	ORDFÖRANDEN	29	
Anf. 103	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	29	
Anf. 104	MONICA HAIDER (S)	30	
Anf. 105	ROSE-MARIE CARLSSON (S)	31	
Anf. 106	LORENA DELGADO VARAS (V)	31	
Anf. 107	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	31	
Anf. 108	LORENA DELGADO VARAS (V)	31	
Anf. 109	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	32	
Anf. 110	JESSICA STEGRUD (SD)	32	
Anf. 111	MONICA HAIDER (S)	32	
Anf. 112	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	32	
Anf. 113	ROSE-MARIE CARLSSON (S)	32	
Anf. 114	ELIN NILSSON (L)	33	
Anf. 115	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	33	
Anf. 116	ROSE-MARIE CARLSSON (S)	33	
Anf. 117	ORDFÖRANDEN	33	
Anf. 118	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	33	
Anf. 119	LORENA DELGADO VARAS (V)	33	
Anf. 120	REBECKA LE MOINE (MP)	34	
Anf. 121	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	35	
Anf. 122	LORENA DELGADO VARAS (V)	35	
Anf. 123	ORDFÖRANDEN	35	
Anf. 124	REBECKA LE MOINE (MP)	36	
Anf. 125	ORDFÖRANDEN	36	
Anf. 126	MONICA HAIDER (S)	36	
Anf. 127	ORDFÖRANDEN	36	
Anf. 128	LORENA DELGADO VARAS (V)	36	
Anf. 129	ORDFÖRANDEN	36	
Anf. 130	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	36	
Anf. 131	LORENA DELGADO VARAS (V)	37	
Anf. 132	REBECKA LE MOINE (MP)	37	
Anf. 133	LORENA DELGADO VARAS (V)	37	
Anf. 134	ORDFÖRANDEN	37	
Anf. 135	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	37	
Anf. 136	ORDFÖRANDEN	37	